

סיפורי צדיקים

גליון רפ"ג
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

אחד ממלכי אומות העולם פנה אל רבי תנחום ואמר לו: "הבא ונהייה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה, אך אנו היהודים הננו נימולים ועל כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים. המולד איפה אתם ותהיו כמונו, היהודים." ירד המלך לסוף כוונתו של ר' תנחום והבין את הפקחות שבתשובתו, אמר לו אכן ניצחתי בדברך, ואולם, על פי החוק מי שמנצח את המלך מושלך הישר אל גוב האריות. מיד קרא למשרתיו והללו השליכו את היהודי אל הגוב, וראו זה פלא: האריות ניצבו ליד ר' תנחום הביטו בו אך לא נגעו בו לרעה. באותו מעמד נוכח גם מומר אחד שונא ישראל, והלא התרעם על הנס שארע ליהודי, בועמו כי רב פנה אל המלך ואמר לו: נראה אין האריות רעבים עתה, ועל כן לא נגעו ביהודי. הבא ונעשה נסיון וניזוכח אם האריות רעבים או לא, הציע המלך וקרא למשרתיו, השליכו אל הגוב את האדם הזה, ציוה והצביע על המומר. הושלך המומר לגוב האריות, ובאחת התנפלו עליו האריות ואכלו את בשרו לחיאבון.

(עפ"י מסכת סנהדרין ע"ח)

לע"נ הר"ר מאיר ב"ר אברהם אבא הלוי ויזל ז"ל
גלב"ע י"ח מרחשון תנצב"ה

נדבת הר"ר אריה הלוי הי"ו
לע"נ אחותו מרת שרה רחל ע"ה
ב"ר שלמה הלוי ז"ל
גלב"ע ט"ו מרחשון תנצב"ה

פרשת השבוע

ומאמרם, וכן עשו בכתב בכל מיני תוקף אשר חתמו עליו חכמי וילנא, עד שבאו אל הגאון ר' זלמן אשר היה הראשון והחשוב מתלמידי הגר"א, והם סמכו שבוודאי יחתום עמם, אך כאשר באו אליו השיב כי לא יחתום על החרם, נבהלו ושאלו מה זאת? אם רבינו הגר"א מסכים איך הוא לא יסכים, והיכן מורא רבך כמורא שמיים? השיב להם בשאלה: למה בעקדת יצחק כתיב "והאלקים נסה" וגו' ואח"כ כתיב "ויקרא אליו מלאך ה'" וגו'? ולא ידעו להשיב, וביקשו שהוא יפרש להם הדבר.

אז השיב, כי מתחילה כאשר נאמרה העקדה, שהיא הריגת נפש אין רשות לשמוע ממלאך, כי פיקוח נפש דוחה שבת, וצריך עדים והתראה וסנהדרין עם דרישה וחקירה וכו', אך שלא להרוג, היה נאמן לומר גם מלאך. והנה מהגמרא (פסחים נ"ב) מוכח שחרם נחשב כהריגה, א"כ אין מלאך נאמן על זה, רק מפי השי"ת בלבד. ומה שאמרתם אם דומה לך הרב כמלאך ה' צבאות וכו' (מועד קטן י"ז), אך לא יותר ממלאך ה' צבאות, ולהריגה אין סומכין גם על מלאך אם לא מפי ה' לבדו אשמע דבר זה, וכאשר הגיעו דברים אלו להגר"א זיע"א, נתבטל כל הענין החרם.

כל אשר תאמר אליך שמע בקולה (כ"א - י"ב)
מסופר על הרה"ק בעל התניא זיע"א ואחיו הרה"ק רבי יהודה לייבי רבה של ינוביץ' זיע"א, שהחליטו לנסוע יחד אל המגיד הקדוש ממעורטש זיע"א. בעל התניא ביקש רשות מזוג' הרבנית לעזוב את הבית למשך שמונה עשר חודשים, והיא הסכימה. אחיו רבי יהודה לייב לא קיבל רשות מוגתו להיעדר מהבית לתקופה ארוכה, למרות זאת קם ונסע בלי רשותה. שני האחים הקדושים קנו סוס ועגלה ונסעו יחד. אך לא הרחיקו לנסוע ונשברה ידית האופן. משעלה בידם לתקן את גלגלי המרכבה, עד מהרה נפל הסוס ומת. אמר בעל התניא לאחיו, כל התקלות והעיקובים שמונעים את הנסיעה, מתרחשים בגלל שלא קיבלת רשות לנסוע, לכן אין עצה אחרת, אלא שתשוב אתה לביתך ואני אמשך במסע לבדי.

ויקרא אליו מלאך ה' וגו' ויאמר אל תשלח ידך וגו' (כ"ב - י"א - י"ב)
מסופר: בשעת המחלוקת לש"ש של הגר"א מוילנא זיע"א על תלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א, רצו לעשות חרם כנגד כל תלמידי הבעש"ט

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:25 ת"א: 5:26 ר"ת: 6:04

וירא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:12 ת"א: 4:27

ליומא דהילולא של ה"חזון איש" זיע"א (ט"ו מרחשון)

אין התורה נדבקת אלא לנפש עדינה

הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א היה יוצא בכל יום לטייל זמן קצוב כפי מה שנצרך לו לבריאותו. בדרך כלל היה יוצא לטייל כאשר מתלווה אליו אחד מהבחורים שהיו קרובים אליו, או אחד מבני המשפחה. הרבה פעמים זכה הגאון ר' בן ציון פלמן זצ"ל להתלוות עימו בטיולו זה, כאשר כמעט מידי יום ביומו היה הגרב"צ יורד מהישיבה לבית החזון"א כדי לשאול אותו את ספקותיו ושאלותיו בסוגיה, ממילא מתוך כך יצא הרבה פעמים שזכה להתלוות עימו בטיול, כאשר בדרך היה משוחח עם החזון"א בלימוד ונהנה ממנו בעצה ותושיה בספקות שעמדו לו על הפרק. פעם אחת, מספר הגרב"צ על שאלה ששאל את החזון"א בעת שהלך עימו בטיולו זה. החזון"א טייל והגרב"צ שהתלווה עימו מצא אז שעת הכושר להתייעץ עימו בנושא הבא:

בבית הוריו של הגרב"צ, הג"ר שמואל פלמן זצ"ל רב שכונת "היכל מאיר" בתל אביב, התגוררה לעת זקנתה הסבתא, אמו של אביו ר' שמואל. מטבע הדברים הקשר בין הסבתא לנכדים שהתגוררו עימה יחד היה מאוד חזק, והסבתא נהנתה רבות מחברת נכדה ונכדותיה. בתקופה מסוימת הסבתא לא חשה בטוב, והוצרכה להתאשפז בבית החולים לרפואתה, המשפחה דאגה כל הזמן לשהות לצידה ולעזור לה לעבור בקלות ובמהירות את ימי ההחלמה. הגרב"צ שכבר היה בעת ההיא בישיבה, היה מגיע מפעם לפעם לביקור קצר כדי לשמחה ולדרוש בשלומה, ומיד היה שב לישיבה לתורתו ולעבודתו. הסבתא שמאוד נהנתה כאשר נכדה הגרב"צ בא אליה, ביקשה ממנו שוב ושוב שיואיל לבוא לעיתים יותר קרובות, ולזמן יותר ממושך. הגרב"צ לא ידע מה לעשות, מצד אחד עתה הינו בחור ישיבה, ותפקידו ללמוד בכל עת, ואם ילך לבקר הרבה את הסבתא לא יוכל לשבת וללמוד כל היום, הוא יצטרך הרבה זמן לבטל בשביל לשהות לצידה כמו שהיא רוצה. ומצד שני, אולי עתה זהו תפקידו לשמח את הסבתא במחלתה, וזהו כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, וחייב ללכת לבקרה אפילו שזה יבוא על חשבון הלימוד. ומצד שלישי, הוא לא היה היחידי מבין בני המשפחה ששהו לצידה. בני המשפחה היו כל הזמן לידה, וממילא מי אומר שזה נחשב כמצווה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, הרי יש אחרים שעושים כבר את המצווה הזו. אלא שבכל זאת הסבתא מבקשת שדווקא הוא יבוא, ואולי על זה אינו מחויב לבטל מתלמודו. את כל הספק הזה עם כל צדדיו שטח הגרב"צ לפני החזון איש, בעת הוזה להתלווה עימו בטיולו הקבוע, ועתה המתין לשמוע את דבריו של פוסק הדור מה עליו לעשות בעת הוזה ובמצב הזה.

החזון איש הקשיב לכל השאלה בתשומת לב מרובה, ולא הסתפק בשמיעה בלבד, אלא תוך כדי ההליכה המשיך לדרוש ולחקור את העלם הצעיר בכל הפרטים ופרטי הפרטים, "למה היא רוצה דווקא שהוא ישהה לצידה? האם לא טוב לה כשאחרים שוהים לצידה?", כאשר הוא מקבל תשובות מפורטות על הכל, עד שהתמונה במלואה היתה ברורה לו לכל צדדיה. ואז החזון איש ממשיך ללכת במשך כמה דקות בשתיקה, כשהוא חושב ושוקל כדת מה לעשות, ומה לייעץ על השאלה הזו. לאחר כמה דקות פתח החזון איש את פיו ואמר "תלך לבקרה ותשהה לצידה כמה שהיא רוצה, ותדע לך שאתה לא מקיים כאן רק מצוות חסד וביקור חולים, אלא גם מצוות תלמוד תורה!". הגרב"צ שומע את התשובה ומתפלא מאוד איזה מצוות תלמוד תורה הוא מקיים בזה? הרי כשילך לשם לא יוכל ללמוד כמו שהוא לומד עתה בישיבה, ומיד הינו שואל את החזון איש בתמיהה "איך מקיים בזה מצוות תלמוד תורה?".

החזון איש שכבר היה מוכן לשאלה הזו, השיב ואמר, "אני יודע שאתה מתמיד ועמל בתורה, ולמה אתה כל כך עמל בתורה? כדי לזכות לקנות את התורה, שהתורה תהיה אצלך 'תורה דיליה', ולזכות להגיע לבחינה כזו של 'תורתך בתוך מעי'. אבל באמת איך יתכן שיהיה לאדם חיבור עם התורה, הרי התורה היא מציאות רוחנית, ואילו האדם הוא יצור גשמי, ואילו שני דברים שאינם מתחברים זה בזה? התשובה לזה היא, הכלל הזה "אין התורה נדבקת אלא לנפש עדינה", כדי לזכות שהתורה תדבק בך צריך לקנות "עדינות הנפש", והוא בית הקיבול שיכול לקבל את התורה, ודרכו זוכים להתחבר לתורה. ואיך קונים עדינות? על ידי חסד, ויתור וכל המידות הטובות. כאשר אדם מוותר על הרצונות שלו למען הזולת, הוא זוכה לקנות בנפשו עדינות, ומכוחה הוא זוכה שהתורה תדבק בו". ועתה המשיך החזון איש בדבריו החוצבים ואמר, "אתה לא צריך לסגור את הגמרא כדי לחפש היכן לעשות חסד, אבל כאשר מזדמן לך לעשות חסד ולוותר על הרצונות שלך, אז זה הזמן שאתה יוצר לך בנפש קנין של עדינות, שהוא כלי הקיבול של התורה. ועכשיו כשמזדמן לך לעשות חסד בבחינה כזו שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, כי הסבתא נהנית דווקא כשאתה נמצא בקרבתה, אז תדע לך שכל רגע שאתה שוהה במחיצתה, וכל תרופה שאתה נותן לה, וכל השגחה שאתה משגיח עליה לרפואתה, אתה עושה פעולה של תורה. משום שאתה יוצר עדינות בנפשך, והעדינות הזאת גורמת לחיבור יותר טוב של קדושת התורה שתוכל להדבק בנפשך. ולכן זה לא נחשב שאתה רק מקיים מצוות גמילות חסדים, אלא גם מצוות תלמוד תורה, שאתה עוסק בפעולה של תורה".

משל ונמשל

זכרני ה' ברצון עמך

משל לכת של כפריים שסקלו חצר המלך באבנים ועפרו בעפר, ויבואו עבדי המלך ונתנום אל בית הכלא אל בור תחתיות, והנה החכמים שבהם אמרו מדוע נתננו אל הבור? ויבואו ויגידו אל המלך דבריהם כי אלו האבנים כולם אבנים טובות המה, נלטשם עד שיוזרו כוזהר הרקיע וכעצם השמים לטוהר, ויאמר המלך כדבריכם כן תעשו, ויעשו כן. ויקבעם המלך במלבושיו ובכתרו, ותהי לו לכבוד גדול ולעושר רב, וינשא את האנשים האלו לוטשי האבנים על כל השרים אשר אתו. ויבואו גם האחרים לפני המלך ויאמרו גם אנחנו זרקנו אבנים, ואם או לא חכמנו ללטשם ולהצהירם, מ"מ הלא חכמינו לטשו הכל גם שלנו גם שלהם, ולא עוד אלא אבנים שזרקנו גדולים היו משלהם, והרי אבנינו קבועים בכתרך ובכיסאך ואיך לא נטול שכר עליהם? ויטיבו דבריהם בעיני המלך ויתן להם שכר רב ג"כ, אך לא כמו הראשונים.

והנמשל כי החוטאים המה הפוגמים הזורקים אבנים ועפר לחצר מלכו של עולם ית"ש, וכל ישראל ערבים זה בזה, והיה כי יבואו חסידי בני עמנו וישובו אל ה', המה מהפכים החטאים של כל ישראל לזכיות, עד שיקבעו בכתרו ית"ש ויוחקו על כסא כבודו ויצויירו על מלבושיו, ומלאכי מעלה יראו ויתמהו, וע"ז כתיב (תהלים ק"ב) "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" פירוש, שיעשו רצון וחסן מן האבנים ועפר אשר סקלו, ועי"ז "וייראו גוים את שם ה' וכל מלכי הארץ את כבודך", והנה חלף זאת יעלה ה' את חסידיו מבור תחתיות ויגביה כיסאם ממלאכי השרת. אך דלת העם אשר לא לטשו ולא הפכו מעשיהם לזכיות ע"י תורה ותשובה כראוי, מ"מ באים הם בטענה הלא אנחנו חטאנו יותר מן החסידים, ונדי שלא הפכנום לזכיות מ"מ חסידינו הפכום לזכיות, ונקבעו בכתרך ונתכבדנו על ידינו ולמה נגרע? וזהו שאמר דוד המלך ע"ה "זכרני ה' ברצון עמך וגו'" לראות לכל הפחות בטובת בחיריך, שהרי עכ"פ חטאנו עם אבותינו כי בענין החטא אנחנו שווים לאבותינו החסידים, ע"ד אבי אבי רכב ישראל, ויותר מהם כי העוינו והרשענו לכן מגיע לנו שכר ג"כ.

(בשם הגה"ק ה'חתם סופר" זיע"א)

אבינו שבשמים-אבינו אתה

פעם נכנס אל החזון-איש יהודי עם נעלים קרועות, וכששאל אותו החזון איש מדוע אינו קונה נעליים, ענה היהודי שאין לו כסף. שאל אותו החזון-איש: "האם כבר ביקשת מהקב"ה שיתן לך כסף לקנות נעליים?" "לא", ענה היהודי. אני מתבייש לבקש מהקב"ה על נעליים, זה לא מכובד". אמר לו החזון-איש: "דע לך, שהנהגה זו שלך אינה נובעת מיראת הקדושה' אלא מיראת-הבושה. זהו חסרון בקשר שלך עם הקב"ה. אם באמת היית מרגיש שהקב"ה הוא אביך, והוא באמת נמצא כאן לידך, לא היית מתבייש. הרי כשהיית ילד והנעליים שלך נקרעו, לא התביישת לבקש מאבא שיקנה לך נעליים חדשות, אלא אם כן ידעת שאין לאביך כסף ומצבו דחוק מאוד, אבל אם היית יודע שאביך עשיר גדול, וכסף לא חסר לו, האם היית מתבייש, ולו לרגע קט, לבקש ממנו נעליים? ודאי שלא" סיים החזון איש ואמר: כשאדם זוכה והוא מרגיש שהקב"ה ניצב לידו, הוא מתפלל על כל פרט ופרט מחייו, ואפילו על הקטן ביותר, וכל זאת למה? כי בעומק הדברים, מי עשה שיחסר לאדם נעליים? וכי הנעליים נקרעו מאליהן? מדוע אין לאדם כסף לקנות נעליים חדשות? הרי כל זה בהשגחה פרטית מדוקדקת לגמרי. אדם זה קנה את הנעליים הללו, והן החזיקו אצלו שנה. כל זמן שהיה צורך בשימוש בנעליים, הנעליים לא נקרעו. ברגע שהסתיים זמן השימוש שנקצב לו משמים להשתמש בנעליים אלו, הקב"ה יגרום שיקרעו.

לימוד עד אפיסת כוחות ממש

מסופר: לילה אחד, נשמעה חבטה עזה מתוככי ביתו של ה"חזון איש" זיע"א, קול נפילת אדם ארצה. עובר אורח, מתלמידי ה"חזון איש", ששמע את החבטה, נחפו בבהילות אל הבית לראות אם דבר מה ארע חלילה לפוסק הדור. עם כניסתו הוא חזה ברבנו ה"חזון איש" שוכב על הרצפה, כמו מעולף, באפיסת כוחות. הוא ניגש אליו וסייע בידו לקום ולשבת חזרה על כסאו. "מה קרה?" הוא שאל את מרן בעל ה"חזון איש". "לא חישבתי נכון את השעה" ענה לו ה"חזון איש". "בכל יום ויום" המשיך רבנו והסביר "אני מחשב במדויק את הכוח הנדרש ממני כדי ללכת את הדרך מחדר הלימוד ועד מיטתי, כך שאוכל לעסוק בתורה ולנצל את כל כוחותי, עד שלא יישאר בי עוד כוח מלבד לצעוד כמה צעדים ספורים עד מיטתי". ומה קרה היום? שאל התלמיד. "היום, לא הערכתני נכון את הכוח הנדרש ממני, וכשסיימתי את לימודי לא נותר בי עוד כוח לצעוד עד המיטה וצנחתי באפיסת כוחות כמה מטרים לפני", סיים ה"חזון איש". עד לרמה כזו של השקעת כל הכוחות בלימוד ועיון התורה הגיע ה"חזון איש" ברוב אהבתו את התורה.

צ'ין אדם לחברו

ואהבת לרעך כמוך

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א סיפר, שבהיותו ילד לימדו המלמד ששתי יודי"ן כשהן באות זו בצד זו, הרי הן שמו של השי"ת. והנה יום אחד טעה הילד נפתלי ואמר על הניקוד 'שוא' שוהו שם ה'. על כך העיר לו המלמד ואמר, יהא כלל זה נקוט בידך, בני שעה שהיודי"ן-יודן יהודים עומדים זה ליד זה בשורה אחת, הריהם בבחינת השם, אבל שעה שיו"ד אחד מעמיד את עצמו מעל לחבירו הרי זה 'שוא' לא כלום. וזהו אמר רבי נפתלי הפשט של 'ואהבת לרעך כמוך', שעה שתהיה אוהב את רעך ומעמידו כמוך בשורה אחת עמך אז 'אני ה'.

לאהוב גם רשע גמור

אמר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א, כדי לאהוב רשע שאינו גמור די להיות צדיק שאינו גמור, אולם כדי לאהוב רשע גמור, צריך להיות צדיק גמור.

לא ישן כל הלילה בשביל

יהודי אחר

מסופר על הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור בעל חידושי הרי"ם זיע"א, שכנכנס פעם לבית מדרשו סמוך לעלות השחר, מצא שם אחד מחסידיו המובהקים כשהוא יושב ומעיין בספר.

התבונן הרבי בפני החסיד ובעיניו האדומות והכיר בו שלא ישן כל אותו הלילה. שאל הצדיק את חסידו למה לא ישנת כל הלילה? הלא התורה ציוותה עלינו 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'. השיב החסיד בביישנות, שהרבי לא יחשוד בי שמחמת שקדנות יתרה נשארתי כל שעות הלילה בבית המדרש, אלא נמצא כאן יהודי אחד הישן על גבי הספסל, ושולי גלימתי נתקפלו תחת ראשו, חששתי איפוא למשוך את גלימתי מתחתיו שמא אעיר אותו משנתו, ומשום כך נשארתי על מקומי במשך כל הלילה.

לשמח יהודי

מסופר על הרה"ק החזון איש זיע"א (יומא דהילולא ט"ו מרחשון) שפעם ראה יהודי גלמוד ועצוב יושב על אחד הספסלים באחד מרחובות בני ברק. הוא ניגש אליו ושאל אותו מדוע הוא עצוב ומדוכא? ענה היהודי, שהוא איבד את כל משפחתו בשואה, ואין לו על מה לשמוח. שאל אותו החזון"א, אם הוא ירקוד לפניו האם זה ישמח אותו. היהודי נהנה מהרעיון וענה בחיוב. החזון"א נעמד ברחוב והתחיל לרקוד עם מקלו לפני היהודי המסכן הזה ובכך הצליח לעלות חיוך על פניו המיוסרות של יהודי.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ו מרחשון

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול (ג"א - תרכ"ב) הרה"ק רבי צבי הירש הורוויץ מטשורטקוב (אבי רבי שמעלקא ובעל ה"הפלאה") ב"ר מאיר (תק"ד)

הרה"ק רבי לייב בעל היסטורים מחברון (תלמיד בעל התניא - תקצ"ו)

הרה"ק רבי שמואל מדאראג ב"ר שרגא פייביש פרענקל (אמרי שפר - תרמ"ב)

הרה"ק רבי אברהם ישעיהו קרליץ (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)

יום ראשון ט"ז מרחשון

רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום (תקצ"ו)

יום שני י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום - תקפ"ו)

הרה"ק רבי משולם זוסיא מטשערנאביל (תשמ"ח)

יום שלישי י"ח מרחשון

הרה"ק רבי משולם פייבוש מבראדישין (תקצ"ט)

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן מראדומסק ב"ר אברהם ישכר דוב (כנסת יחזקאל-תרע"א)

יום חמישי כ' מרחשון

הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ב"ר יעקב יוסף (תרי"ב)

יום שישי כ"א מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם - ת"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס 'גם אני אודך' ולפרסם יוסף הדר"ם על המצוות.

ברכת ברכים ורעמים (ד')

א) העומד באמצע התפילה, אם הוא במקום שיש לו דין של אמצע הפרק, לא יפסיק, ואם הוא בין הפרקים [וכל שכן בפסוקי דזמרה] יפסיק ויברך. (משנה ברורה סימן ס"ו, ס"ק י"ט)

ב) מעיקר הדין אין צריך לעמוד באמירת ברכות אלו. (פמ"ג בפתחיה להלכות ברכות, אות י"ח) אמנם טוב להדר ולעמוד באמירתם. (סידור יעב"ץ, שו"ת רבבות אפרים, חלק ו', סימן ת"ט)

ג) שמע רעש וחשב שהוא רעם ויברך, ואחר כך שמע רעם תוך כדי דיבור יצא. (שו"ת אמרי בינה, סימן ג', אות ג')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז